

Tekno-Yaşam

Gürkan Caner Birer [teknoyasam@tubitak.gov.tr]

Web 5.0

Doksanlı yılların sonuna kadar kullanılan internet siteleri ilk nesil web teknolojileriyle geliştirilmişti. Henüz web teknolojilerinin yavaş yavaş geliştiği bu dönemdeki web siteleri, bugün için ilkel sayılabilecek sistemleri kullanıyordu. Sonrasında ise daha etkileşimli ve kullanımı kolay web siteleri geliştirilmeye başlandı. Günümüzde de kullandığımız bu teknolojiler için genel olarak web 2.0 terimi kullanılıyor. Kripto teknolojilerinin gelişmesiyle ortaya çıkan blokzincir temelli sistemler ise özellikle merkezî bir otoriteye bağlı olmayan teknolojik alt yapıyla Web3 olarak adlandırılmaya başlandı. Bu teknolojiler bile tam manasıyla olgunlaşmamışken geçtiğimiz günlerde Twitter'ın kurucusu Jack Dorsey Web5 adında yeni bir kavram ortaya attı. Web5 daha bağımsız ve merkezî bir web sistemini ifade ediyor. Mevcut Web3 teknolojilerinin benzer bir hedefle yola çıktığını ama günün sonunda belirli şirketlere bağımlı sistemlerin ortaya çıktığını savunan Dorsey, tam bağımsız bir yapının kurulabileceğini düşünüyor. Bunun için BitCoin, merkezî olmayan kimlik (decentralized identifiers), merkezî olmayan web düğümü (decentralized web node) ve kendine

egemen kimlik hizmetleri (self-sovereign identity service) gibi teknolojiler üzerinde çalışan bir mekanizma geliştirilmiş.

Peki, karışık isimli bu kadar teknolojiyle Web5'in nasıl bir faydası olacak? Web5 ile kendi dijital kimliğinize sahip olabilecek, hiçbir firmaya bağlı olmadan verinizi istediğiniz yerde tutabilecek ve istediğiniz yere taşıyabileceksiniz. Örneğin yeni çıkan bir müzik hizmetine geçmek istediğinizde kolayca Spotify'daki listelerinizi ve arkadaşlarınızı yeni sisteme taşıyabileceksiniz. İsteddiğiniz uygulamaya erişim hakkı verip, istediğinizden erişim yetkisini kaldırabileceksiniz. Geçmişte benzer hedeflerle birçok proje geliştirildi ama bu projeler pek de başarılı olamadı. Her ne kadar Twitter'ın kurucusu olarak Jack Dorsey teknik ve finansal imkânlarla sahip olsa da projenin başarılı olması için bundan daha fazlası gerekli. Temmuz ayı içerisinde kullanıma başlanacağı söylenen projenin gelişimini hep birlikte takip edeceğiz.

<https://bit.ly/web5-0>